

Sygn. akt V CSK 544/21

POSTANOWIENIE

Dnia 25 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Manowska

w sprawie z powództwa Przedsiębiorstwa [...] Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R.
przeciwko P. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ż.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 25 listopada 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Okręgowego w G.
z dnia 16 kwietnia 2021 r., sygn. akt X Ga [...],

- 1. Odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania;**
- 2. Zasądza od P. Sp. z o.o. w R. na rzecz P. Sp. z o.o. w Ż. kwotę 2.700,- zł (dwa tysiące siedemset złotych), tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu,

ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie, zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym, bowiem, razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a nie jest, przecież, jego zadaniem dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej pozwanego P. sp. z o.o. w Ż. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 16 kwietnia 2021 r. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący wskazał na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Powołana przez skarżącego przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. sprowadzała się do dwóch pytań, to znaczy: 1) Czy przytoczenie w treści pisma skierowanego do sądu lub organu przez jedną ze stron postępowania okoliczności uzasadniających dochodzone przez nią roszczenie, które jest doręczane przez sąd lub przez organ drugiej stronie stanowi złożenie oświadczenia drugiej stronie, która z tego oświadczenia może wywodzić skutki prawne, w tym, że doszło do uznania roszczenia? oraz 2) Czy do niewłaściwego uznania długu, klasyfikowanego jako oświadczenie wiedzy stosuje się przepisy o pełnomocnictwie, tj. art. 98 - 109 k.c., zaś w razie odpowiedzi twierdzącej wskazanie, czy do ważności złożonego oświadczenia wiedzy klasyfikowanego jako uznanie niewłaściwe w imieniu mocodawcy wymagane jest udzielenie pełnomocnictwa do określonej czynności materialnoprawnej?”. Nadto w ocenie skarżącego jego skarga była oczywiście uzasadniona, gdyż „podniesione twierdzenia w treści zawezwania do próby ugodowej, które zostały zacytowane przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku, poczytywane mogą być wyłącznie jedynie jako wskazanie okoliczności faktycznych.

Tym samym przyjęcie przez Sąd Odwoławczy jakoby w ramach treści zawezwania do próby ugodowej doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia jawi się jako oczywiście niezasadne”. W konsekwencji takiego stanu sprawy „niewłaściwa ocena przez Sąd charakteru treści zawezwania doprowadziła do zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda dochodzonej przez niego kwoty”.

Wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie wywołał spodziewanego przez niego rezultatu.

Nawiązując do powołanej przez skarżącego przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. obejmującej zaprezentowane Sądowi Najwyższemu dwa pytania należy wstępnie wskazać, że Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli skarżący wykaże, że wskazane przez niego zagadnienie prawne posiada właściwość „istotności”, która polega na tym, że zagadnienie to stanowi kwestię dotychczas niewyjaśnioną i nierozwiązaną w orzecznictwie sądowym, a więc cechującą się nowością, a którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W efekcie powołanie się na tę przesłankę przedsądu, wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. orzeczenia Sądu Najwyższego, np.: postanowienie z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/2018 r., niepubl.; postanowienie z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 13/2018, niepubl.; postanowienie z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17, niepubl.). Nadto przedstawione Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne, poza tym, że musi być istotne, nowe i dotychczas niewyjaśnione, powinno pozostawać w związku ze sporem i mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia danej sprawy. Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy i odnosząc się wprost do pierwszego pytania sformułowanego przez skarżącego należy wskazać, iż ten ostatni doprecyzował je stwierdzając, w szczególności, że problematyczna jest okoliczność „czy dla skuteczności uznania niewłaściwego będącego oświadczeniem wiedzy koniecznym jest, aby było ono adresowane wprost do wierzyciela, któremu przysługuje określone roszczenie czy też wystarczającym jest jedynie, aby wierzyciel ten miał możliwość uzyskania informacji, iż do takiego uznania doszło”. Nadto skarżący wskazał też, że „najdonioślejszym przejawem

wskazywanego zagadnienia jest to, czy można mówić o skutecznym złożeniu oświadczenia o niewłaściwym uznaniu długu w treści pisma, które skierowane jest do sądu czy też innego organu, które to pismo następnie ten sąd czy organ przesyła wierzycielowi, w efekcie, czy tak złożone oświadczenie, które nie jest jednoznacznie kierowane do wierzyciela, a o którym ma on możliwość się dowiedzenia ze względu na uczestniczenie w postępowaniu kategoryzować należy jako złożenie oświadczenia wiedzy temu wierzycielowi". Skarżący konkludując wyraził pogląd, iż „oświadczenie wiedzy, czy też woli, aby wywołać skutek prawny musi być wprost skierowane wobec adresata, wobec którego oświadczenie to ma wywołać określony konsekwencje w sferze prawa". Uzasadnienie zaprezentowane przez skarżącego na okoliczność dowiedzenia sformułowanego „istotnego zagadnienia prawnego”, jak też samo zagadnienie sprowadzające się do pierwszego z pytań nie przełożyło się na skutek procesowy w postaci przyjęcia skargi P. sp. z o.o. w Ż. do rozpoznania. Otóż w ocenie Sądu Najwyższego, która ma też podbudowę w licznych wypowiedziach nauki prawa, nie budzi zasadniczych kontrowersji pogląd, zgodnie z którym, nie sposób twierdzić, że uznanie niewłaściwe jest oświadczeniem woli lub przejawem woli, w sytuacji, gdy skutek prawny w postaci przerwy biegu przedawnienia jest niezależny od woli dłużnika i wynika z normy prawnej. Trzeba podkreślić, że oświadczenia wiedzy nie stanowią przejawu woli, ale są to informacje o istnieniu lub nieistnieniu danego stanu faktycznego lub prawnego. Tak też uznanie niewłaściwe jest jedynie informacją o istnieniu danego roszczenia. Dłużnik swoim zachowaniem daje wyraz świadomości istnienia roszczenia, a skutek w postaci przerwy biegu przedawnienia następuje ex lege, dlatego należy kwalifikować je jako oświadczenie wiedzy. Nie jest uzasadnione stosowanie do uznania niewłaściwego wszystkich przepisów dotyczących oświadczenia woli czy też czynności prawnych i stawianie uznaniu niewłaściwemu takich samych lub bardzo zbliżonych wymogów jak uznaniu właściwemu, ponieważ inny jest charakter prawny obu rodzajów uznania. Pewne kontrowersje wywołuje kwestia, czy adresatem oświadczenia (uznania niewłaściwego) musi być wierzyciel, czy oświadczenie może być skierowane do kogokolwiek i wystarczy wiedza wierzyciela o oświadczeniu dłużnika. Wykładnia celowościowa przemawia za przyjęciem szerokiej interpretacji, albowiem

uzasadnieniem przerwania biegu przedawnienia wskutek uznania niewłaściwego jest ochrona zaufania wierzyciela oraz uniknięcie trudności dowodowych. W efekcie wystarczy, aby dłużnik liczył się z tym, iż uznanie niewłaściwe dojdzie do wierzyciela. Reasumując należy przychylić się do poglądu, wedle którego wystarczy, aby dłużnik liczył się z tym, iż uznanie niewłaściwe dojdzie do wierzyciela, ponieważ każde oświadczenie, które dociera do wierzyciela, z czym w danej sytuacji mógł liczyć się dłużnik (wyłączając sytuacje podstępnego wydobycia informacji przez wierzyciela), realizuje cele uznania niewłaściwego.

Odnosząc się, natomiast, do drugiego pytania sformułowanego przez skarżącego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Sąd Najwyższy i w tym przypadku stwierdza, że nie została ona wykazana. Skarżący poza postawionym pytaniem stwierdził, że „brak wyjaśnienia powyższej kwestii rodzi konsekwencje tego rodzaju, iż nie jest wiadomym czy takowe oświadczenia wiedzy, w omawianym przypadku oświadczenie o uznaniu niewłaściwym mogą być prawnie skutecznymi w razie złożenia ich przez pełnomocnika. Powyższe pociąga za sobą stan niepewności w przedmiocie tego, czy złożone oświadczenie wiedzy stanowiące uznanie niewłaściwe wywołuje określone skutki prawne”. W dalszej kolejności skarżący stwierdził, że „obecny kształt przepisów skłania do zajęcia stanowiska, iż oświadczenie wiedzy, w tym oświadczenie w przedmiocie niewłaściwego uznania długu, nie może być złożone przez pełnomocnika, gdyż przepisy o pełnomocnictwie nie mieszczą się w zakresie pojęciowym przepisów o oświadczeniach woli wskazanym w art. 65¹ k.c.”. Skarżący rekapituluje swoje wywody opowiedział się za stanowiskiem, zgodnie z którym „przez to, że przepisy o pełnomocnictwie nie mają zastosowania do oświadczeń wiedzy, w tym do oświadczeń wiedzy stanowiących uznanie niewłaściwe długu, przyjąć należy, iż takowe oświadczenia woli nie mogą być złożone przez pełnomocnika”. Stanowisko to wprost skonfrontował z oceną prawną dokonaną przez Sąd Okręgowy w G. artykułując pogląd, wedle którego „zakwalifikowanie przez Sąd Okręgowy określonych treści w ramach zawezwania do próby ugodowej z dnia 21 lutego 2018r. jako zdarzenie, które zgodnie z art. 123 § 1 pkt. 2 k.c. przerwało bieg terminu przedawnienia jawi się jako błędne, co doprowadziło do wydania przez Sąd Okręgowy rozstrzygnięcia, które nie odpowiada prawu”. W pierwszej kolejności należy odnieść się do zakresu

instytucji pełnomocnictwa, przy czym uzasadnione jest odniesienie do pełnomocnictwa ogólnego, odznaczającego się najszerszą konstrukcją. Nie budzi wątpliwości, iż pełnomocnictwo to odznaczające się najszerszym zakresem umocowania, obejmuje umocowanie do dokonywania czynności zwykłego zarządu. Oznacza to, że pełnomocnictwo takie przyznaje kompetencję do dokonywania wszelkich czynności, jakie mieszczą się w zakresie zwykłego zarządu. Przede wszystkim są to oczywiście czynności prawne, jednakże zakresem umocowania objęte są również inne czyny zgodne z prawem, jak np. zawiadomienia czy wezwania. Niewątpliwie, więc, złożenie oświadczenia wiedzy mieści się w zasobie pojęcia „czynności”, o którym mowa, w szczególności w art. 98 k.c. W konsekwencji dopuszczalne byłoby złożenie oświadczenia o uznaniu niewłaściwym również przez pełnomocnika w kontekście przepisu art. 65¹ k.c., w którym mowa jest o innych oświadczeniach, a jako takie oświadczenie kwalifikuje się uznanie niewłaściwe, jako akt (przejaw) wiedzy (por. np.: wyroki SN: z 22.04.2002 r., IV CKN 977/00, niepubl.; z 5.06.2002 r., IV CKN 1013/00, niepubl.; z 7.03.2003 r., I CKN 11/01, niepubl.; z 23.03.2004 r., V CK 346/03, niepubl.; z 4.02.2005 r., I CK 580/04, niepubl.; z 16.02.2005 r., IV CK 492/04, niepubl.; z 15.11.2007 r., II CSK 347/07, niepubl.; z 9.06.2009 r., II CSK 55/09, niepubl.; z 21.10.2010 r., IV CSK 112/10, OSNC-ZD 2011/B, poz. 40; z 11.08.2011 r., I SK 703/10, OSNC-ZD 2012/D, poz. 70). Mając powyższe na względzie kwestia zaprezentowana przez skarżącego jako „istotne zagadnienie prawne” została już wyczerpująca wyjaśniona i jako taka nie budzi wątpliwości. Sąd Najwyższy jednocześnie ubocznie zauważa, że dokonana przez skarżącego konfrontacja jego stanowiska, w związku z uzasadnieniem przesłanki przedsądu z oceną prawną dokonaną przez Sąd Okręgowy w G. i niejako polemika z tą oceną nie jest dopuszczalna.

Nie odniosła również spodziewanego przez skarżącego skutku zaprezentowana przezeń przesłanka oczywistej zasadności skargi. Skarżący na okoliczność jej wykazania zaprezentował wywód prawny, którym wytknął Sądowi Okręgowemu w G. błędne przyjęcie, że „doszło do złożenia oświadczenia woli przez pozwanego, podczas gdy w żadnej mierze nie można przyjąć, iż strony zawarły umowę w przedmiocie uznania długu, zważywszy także na fakt, iż nie doszło między nimi do zawarcia ugody. Ogół okoliczności wskazuje, iż jedynie

twierdzenia przytoczone w zawezwaniu do próby ugodowej mogłyby być rozpatrywanego jedynie jako niewłaściwe uznanie długu, które stanowi oświadczenie wiedzy”. W ocenie skarżącego „Sąd II instancji całkowicie pominął to, iż powoływane twierdzenia podniesione zostały przez pełnomocnika, działającego w ramach udzielonego pełnomocnictwa. Pełnomocnictwo to łączące w sobie elementy pełnomocnictwa ogólnego oraz procesowego w żadnym przypadku nie upoważniało go do złożenia wiążących oświadczeń woli czy też wiedzy o uznaniu roszczenia, które traktować należy jako przekraczające zakres zwykłego zarządu”. Rekapitulując skarżący zauważył, że podniesione twierdzenia w treści zawezwania do próby ugodowej, które zostały zacytowane przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku, poczytywane mogą być wyłącznie jedynie jako wskazanie okoliczności faktycznych. Tym samym przyjęcie przez Sąd Odwoławczy jakoby w ramach treści zawezwania do próby ugodowej doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia jawi się jako oczywiście niezasadne”. W konsekwencji „niewłaściwa ocena przez Sąd charakteru treści zawezwania doprowadziła do zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda dochodzonej przez niego kwoty”. Mając okoliczności wyszczególnione powyżej na względzie wskazać należy, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wchodzi w rachubę wówczas, kiedy bez wątpienia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo w sytuacji, kiedy podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarzuty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka zaskarżenia. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne w sposób niewątpliwy. Nadto, zważywszy na konstrukcję skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, nie są dopuszczalne zarzuty dotyczące oceny dowodów, przy czym Sąd Najwyższy związany jest również ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji zaprezentowany w skardze kasacyjnej wywód prawny, na okoliczność wykazania przesłanki oczywistej zasadności, nie może sprowadzać się do polemiki z ustaleniami stanu faktycznego poczynionymi przed sądem II instancji. Niedopuszczalne jest zatem formułowanie argumentów na

rzecz oczywistości skargi kasacyjnej przez wyrażenie dezaprobaty dla ocen mających charakter ustaleń w konkretnym stanie faktycznym. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, sformułowane przez skarżącego wbrew zakazowi konfrontowania przez Sąd Najwyższy oceny dowodów oraz związania ustalonymi w sprawie faktami nie prowadzi ostatecznie do wniosku o oczywistej zasadności skargi.

Sąd Najwyższy ubocznie zauważa też, że pomiędzy przesłanką oczywistej zasadności skargi kasacyjnej a pozostałymi przyczynami kasacyjnymi występuje stosunek krzyżowania. Do przyjęcia skargi do rozpoznania wystarczające jest stwierdzenie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne albo istnieje potrzeba wykładni przepisów albo że zachodzi nieważność postępowania. W tych wypadkach nie trzeba dodatkowo wykazywać oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, chociaż decyzja o przyjęciu skargi do rozpoznania co najmniej pośrednio wskazuje na to, że skarga kasacyjna nie może być uzasadniona. Jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, to logicznie rzecz biorąc, nie powinien jednocześnie twierdzić, że w ramach naruszenia tych samych przepisów występuje istotne zagadnienie prawne albo potrzeba wykładni tych przepisów ze względu na rozbieżności w orzecznictwie sądów, ponieważ nie może być mowy w takiej sytuacji o oczywistym naruszeniu tych przepisów prowadzącym do oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W konsekwencji rozważań w przedmiocie oceny wykazania przez skarżącego przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1) oraz 4) k.p.c. brak jest podstaw do stwierdzenia, że w niniejszej sprawie przesłanki te zostały przez w sposób właściwy wykazane. Sąd Najwyższy nie dopatrył się również okoliczności, które determinowałyby nieważność postępowania, którą to przesłankę Sąd ten bierze pod uwagę z urzędu.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

jw